

ivn natuur
educatie
Groene Opkikker



Algemene informatie

IVN – Instituut voor Natuur, Educatie en Duurzaamheid

IVN is een landelijke organisatie met ±180 plaatselijke afdelingen.

Het doel van het IVN is de betrokkenheid van mensen bij de natuur en milieu te vergroten, gericht op een duurzame samenleving.

Een middel om dit te bereiken is natuur, milieu educatie en duurzaamheid.

Voor Woerden en omgeving zet een groot aantal vrijwilligers zich daarvoor in door bijvoorbeeld wandelingen en presentaties te organiseren.

Wilt u dit werk steunen, wordt dan donateur voor € 18,00 per kalenderjaar. U ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar.

Wilt u meehelpen, staat het lidmaatschap open voor € 22,00 per jaar. U ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar. En het landelijk blad Mens en Natuur van het IVN

Als je jonger bent dan 18 jaar kan je lid worden van de Jeugdgroep. Je betaalt € 12,50 per jaar en ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar.

Voor meer informatie ivnsecretariaat.woerden@gmail.com of

www.ivn.nl/woerden of onze Facebookpagina

z

Verdere gegevens treft u op de laatste pagina aan.

Colofon

Groene Opkikker

Digitale informatie
Afd. IVN-Woerden en omgeving.

No. 2020 – 1

Redactie

Joke van Aarst-Volkers
Janny Kruitbosch-Vulpen
Wout Nagel
Vivian van Deel

De redactie verandert soms iets in uw tekst met als doel meer leesplezier.

Redactieadres

v. Hogendorplaan 7
3445 CG Woerden
Tel. 0348 41 57 88

E-mailadres

javolkers66@gmail.com
janny51.kruitbosch@gmail.com
w.nagel@gmail.com
vivian_boers@hotmail.com

Foto's

Gemaakt door de redactie, tenzij anders vermeld.

Kopij vóór 1 mei 2020



□ Inhoudsopgave

4 Redactie

4 De eerste Groene Opkikker

4 Nieuwe leden

4 Landelijke leden, leden en jeugdleden

5 Bestuur

5 Een nieuwjaar samen sterk

6 Agenda

6 Excursies/activiteiten komend half jaar

7 Jaarkalender

7 Groene jaarkalender

9 Nieuws uit de omgeving en IVN-land

9 Eerste Tiny Forest

9 Regionale aanpak bodemdaling

10 Ottersporen

10 Klimaatcursus

11 Van leden en donateurs

11 Boomschuim

12 Een Tuiny Forest

13 Vogelkijkgroep

13 Excursie Loenderveense plas

14 Het jaar van de Wilde Eend

16 NL doet

17 Jeugdnatuurgroepen

17 Buitenbanjers/Plus t/m december

24 Column

24 Een nieuwe toekomst

26 Landschapsbeheer

26 Knotters

28 Landgoed Bredius

28 Nieuwe walnotenbomen

28 Aanleg natuurspeelplek

29 Voor u gelezen

29 Vlindertellingen

31 NatuurNetNieuws/Junior

31 Eikengallen

31 Pimpelmees

33 Organisatie

33 Bestuur

33 Coördinatoren van de werkgroepen

33 Leden/donateurs



Redactie

De eerste Groene Opkikker

In de eerste Groene Opkikker van het nieuwe jaar hebben we weer voldoende kopij binnen gekregen en zelf artikelen gevonden in andere media om een interessante editie aan te bieden.

Voorzitter André van Kleinwee blikt namens het bestuur terug en vooruit en vertelt in grote lijnen wat IVN Woerden te wachten staat in 2020. Vlak daarachter is de nieuwe Groene jaarkalender geplaatst. 2020 is het jaar van de Wilde Eend én het jaar waarin IVN als landelijke vereniging 60 jaar bestaat.

Zoals elke editie is de rubriek 'Nieuws uit de omgeving en IVN-land' te lezen. Het bevat een stukje over de eerste aangelegde Tiny Forest in Wilnis, de regionale aanpak en een aankondiging van een Klimaatcursus.

Gerrie Epping heeft een bijdrage geleverd over het verschijnsel Boomschuim en is de moeite waard om te lezen.

Vivian van Deel heeft haar eigen Tuiny Forest beschreven; echt een voorbeeld van een nieuwe ontwikkeling om zelf toe te passen. Ga er maar eens kijken of het ook voor jezelf wat is.

De Vogelkijkgroep is bij een interessante excursie geweest bij de waterzuivering Loenderveense plas, waarvan verslag is gedaan.

Natuurlijk kunnen de Buitenbanjers niet ontbreken in de Groene Opkikker. De Buitenbanjers/Plus hebben hun maandelijkse activiteiten weer gehad en alles is, zoals gebruikelijk, door André van Kleinwee in verslagen vastgelegd.

De nieuwe column van Romy gaat over haar eigen nieuwe toekomst. Zeker toepasselijk aan het begin van een nieuw decennium.

De werkgroep Landschapsbeheer heeft weer geknot bij de Kynologen club, waarvan ook een verslag is te lezen.

Op het Landgoed Bredius zijn 3 nieuwe walnotenbomen geplaatst; in het stukje lees je meer achtergrond informatie.

We sluiten af met NatuurNetNieuws/Junior. We hebben een paar leuke artikelen voor je eruit gehaald over Eikengallen en de Pimpelmees. Altijd leuk om meer kennis op te doen over onze natuur.

Veel leesplezier namens de Redactie.

Nieuwe leden

Landelijke leden:

Dhr. M. Jackson, Mw. R. van Roekel, Mw. R. Rutgers.

Leden:

Dhr. W. Hoes, Mw. I. van der Kolk, Dhr. A. van Dijk.

Jeugdleden:

Rogier van der Meer, Jorieke Oostrom, Lucas Wagenaar.



Bestuur

Een nieuw jaar samen sterk

Bij een nieuw jaar zijn er vele goede voornemens, maar je kijkt ook nog even achterom wat het afgelopen jaar gebracht heeft. Heel veel werk dat achter de schermen gebeurt, is voor de meeste mensen niet altijd zichtbaar. Zoals door de verschillende werkgroepen en het bestuur. Vanuit het bestuur hebben we het afgelopen jaar door taaie kost moeten ploegen. De nieuwe statuten, huishoudelijk reglement en het privacybeleid. Geen leuke onderwerpen maar als bestuur moesten we even doorbijten.

In juni hebben we een prachtige vaartocht gemaakt op de Nieuwkoopse plassen. We gingen op zoek naar de purperreigers en die hebben we gezien! Er zijn twee leerzame lezingen georganiseerd over de duurzame tuin en otters in het Groene Hart. Alle coördinatoren dragen inmiddels een nieuwe IVN-jas en ook de Buitenbanjers zijn nu herkenbaar als IVN-Buitenbanjer.

Wat was het afgelopen zomer een prachtig gezicht langs de Molenvlietbaan. Een strook grond ingezaaid met kleurrijke eenjarige bloemen en vele insecten die er zoemden. Dit bloemenproject is mede mogelijk gemaakt door een mooie bijdrage van Santa Run voor IVN.

Genoeg achterom gekeken en nu richten we onze blik naar voren. Op zondag 5 januari hebben we in InBredius met 5 organisaties (IVN, KNNV, SLB, NME, Stichting InBredius) een gezamenlijke nieuwjaarsreceptie gehouden. Op deze drukke gezellige receptie werd Ko Verhoef als vrijwilliger van het jaar benoemd.

Dit jaar zijn wij als vereniging aan de beurt om in het derde kwartaal van 2020 een tentoonstelling in te richten in het NME-Centrum InBredius. Het onderwerp is mimicry/camouflage in de natuur; dat is geen gemakkelijk onderwerp, maar we gaan er iets moois van maken. Daar hebben we jullie hulp bij nodig om mee te denken en de tentoonstelling in te richten. Inmiddels hebben we van andere IVN-afdelingen verschillende ideeën mogen ontvangen over dit onderwerp.

Dit jaar vieren we in juli het tweede lustrum van de Buitenbanjers. Achter de schermen wordt het feestje al voorbereid.

Als bestuur moeten we ook verder kijken dan alleen dit jaar. Een nieuw beleidsplan voor de eigen IVN-afdeling voor de komende vijf jaar is in ontwikkeling en daarbij hebben we de steun nodig van de verschillende coördinatoren en hun werkgroepleden. Zo komt er een gezamenlijk beleidsplan dat door iedereen binnen de vereniging gedragen wordt.

Bij het schrijven van dit stukje is het buiten 13 graden en lijkt het wel voorjaar. De merels, zanglijsters en koolmezen zingen volop. De spechten roffelen er driftig op los in het landgoed Bredius en zelfs het acht uur journaal opent met de mededeling van voorjaarstemperaturen en dat de natuur vier weken voorloopt. Ongetwijfeld blijft dit niet zo en komt er hopelijk nog een vorstperiode waardoor de natuur afremt. Ik hoop dat wij niet afgeremd worden en dat we met elkaar het komende jaar weer leuke activiteiten organiseren. Als er ideeën zijn, horen we dat graag.

Namens het bestuur,

André van Kleinwee, voorzitter



Agenda

Excursies/activiteiten komend half jaar:

Het programma van het komend half jaar is op de valreep gemaakt. Daarom zijn sommige details niet helemaal volledig. Kijk voor meer actuele informatie op de website.

Maart

Zaterdag 14 maart.

NL Doet Bij de natuurplas om 10.00 uur:

Bij de oeverwaluwand de nestgaten met zand vullen en verderop onderhoud bij de vogelkijkwand.

En om 11.30 uur een wandeling door het gebied rondom de natuurplas/recreatieplas onder begeleiding van een gids

Gidsen: Arwin den Boer, Peter Mouthaan en Hette de Vink

April

Maandag 13 april (tweede paasdag)

Lange afstand wandeling vanaf Museum Vredenhof Tienhoven

Gidsen: Klaas Koorwinder in samenwerking Bert van der Tol

Voor tijden en afstand zie website IVN Woerden

Zondag 19 april

Workshop vogelzang bij de Kievit te Harmelen

Tijd: 14.00 uur. Door Arwin den Boer

Mei

Zaterdag 16 mei

Leden excursie 'Tuinen Wim Baars' in Westbroek

Verder informatie zie de website IVN Woerden

Zaterdag 23 mei

'Het leven en de natuur in de sloot' bij Beekhoeve in Kamerik

Een voorbeschouwing voor ouders en grootouders op de slootjesdagen in juni

Juni

Zaterdag 13 juni

Slootjesdagen in het veld voor kinderen en (groot)ouders bij de Beekhoeve in Kamerik

Augustus

Zaterdag 29 augustus: Vleermuizen in Benschop

Gidsen: Alex van der Heiden, Peter Mouthaan, Arwin den Boer



Groene Jaarkalender 2020

In 2020 bestaat IVN Natuureducatie 60 jaar!

Jaar van de Wilde Eend

Januari

24-25 Nationale Tuinvogeltelling

Februari

2 Wereld Wetlands Dag
3-7 Week van de Circulaire Economie
7 Warme Truistdag
12 Darwindag

Maart

3 Werelddag van de Wilde Dieren en Planten
13-14 NLdoet
18 Wereld Recycling Dag
18 Nationale Boomfeestdag
20 Start lente
20 Internationale dag van de mus
21 Internationale dag van het bos
21 Landelijke Opschoondag
22 Wereld Waterdag
23 Wereld Meteorologie Dag
28 Earth Hour
29 Zomertijd

April

2 Wandel naar je Werk-dag
6-12 Week van de teek
7 Nationale Buitenlesdag
7 Wereldgezondheidsdag
18&19 Nationale Bijentelling
22 Dag van de Aarde

Mei

1-17 Week van Ons Water (voorjaar)
3 Internationale dag van de Zon
9 Internationale Dag van de Trekvogel
9-17 Nationale Vogelweek
14 Fiets naar je Werk Dag
18 Wereld Plantendag
20 Wereld Bijendag
22 Internationale Dag van de Biodiversiteit
24 Europese Dag van de Nationale Parken

Juni

1-5 EU Green Week
5 Wereldmilieudag
8 Wereld Oceanen Dag
10 Nationale Buitenspeeldag
12-14 IVN Slootjesdagen
13-21 Nationale Tuinweek
20&21 Open Tuinenweekend
17 Werelddag tegen Woestijnvorming en Droogte
19&20 Nationale Nachtvliedernacht
19-28 Week van de Invasieve Exoten
20 Start zomer
20 Midzomer
29 ModderDag

Juli

- Tuinvindertelling (gehele maand)
31 Wereld Ranger Dag

Augustus

28-30 Nacht van de Vleermuis

September

1 Duurzame Dinsdag
4-6 Fête de la Nature
7 Nationale Grondstoffendag
11-13 Open Monumentendagen
14-20 Groene Voetstappen
16 Internationale Dag voor het Behoud van de Ozonlaag
19 World Cleanup Day
22 Start herfst
22 Autovrije Dag
26 Burendag
26 Europese Dag van de Paddenstoel
25-7 Bodemdierendagen (sep-okt, o.v.)
27 Wereld Rivieren Dag

Oktober

1-30 IVN Herfstcampagne
1 Wereld Vegetarisme Dag
3&4 Weekend van de Wetenschap
4 Dierendag
4 Eet Geen Dierendag
5 Nationale Kringloopdag
10 Dag van de Duurzaamheid Onderwijs
10 Internationale Dag van de Trekvogel
10-25 Week van Ons Water (najaar)
13 Internationale dag voor het beheersen van natuurrampen
16 Wereldvoedseldag
24 Nacht van de Nacht
25 Wintertijd

November

1 Wereld Veganisme Dag
7 Landelijke Natuurwerkdag

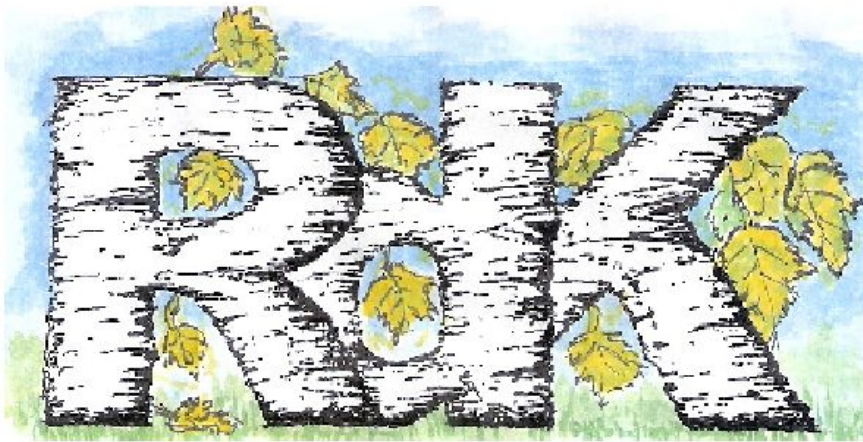
December

5 Wereld Bodem Dag
7 Nationale Vrijwilligersdag
14 Zonsverduistering
21 Start winter
21 Kortste dag

ivn natuur
educatie

De Groene Jaarkalender is ook te downloaden via <https://www.ivn.nl/groenejaarkalender2020>





RDK Boomverzorging en Tuinonderhoud

- Boomverzorging
- Boom veiligheids inspecties en advies
- Vel rooi en bos werkzaamheden
- Tuin aanleg en onderhoud

Robert de Koning- waarder

www.rdkboomverzorging.nl

 Rdkboomverzorging

06-24920317



Nieuws uit de omgeving en IVN-land

Eerst Tiny Forest geplant in buurgemeente De Ronde Venen

Zo'n 90 kinderen van Kids College, BSO Touw ladder en BSO Kids & Co met een groep vrijwilligers van IVN De Ronde Venen & Uithoorn hielpen maandag 25 november bij de aanplant van een Tiny Forest op het grasveld ter hoogte van Marktschipper 35 in Wilnis. Ook wethouder Kiki Hagen ging er aan de slag. Zij plantte een aantal bomen en onthulde de naam van het minibos: de WILderNIS. Het minibos dat zal uitgroeien tot een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een tennisbaan heeft ook een open plek, dat dienst zal doen als buitenlokaal en waar kinderen straks gaan leren over de natuur. Het bos zorgt bovendien voor verkoeling op warme dagen, meer biodiversiteit en waterberging bij zware regenval.



We hopen natuurlijk dat er in Woerden ook een Tiny Forest komt, we houden je op de hoogte!

Provincie Utrecht start met regionale aanpak bodemdaling

Bodemdaling zet het Groene Hart de komende decennia voor een grote en kostbare maatschappelijke uitdaging. Tijdens het Nationaal Congres Bodemdaling is officieel een start gemaakt met een aanpak onder de naam Regio Deal bodemdaling Groene Hart. De provincie Utrecht neemt deel aan de plannen. Overheid, ondernemers, kennisinstellingen en bewoners van het Groene Hart gaan op zoek naar oplossingen om de bodemdaling de baas te worden. In de Regio Deal bodemdaling Groene Hart werken 8 regionale overheden, de rijksoverheid, kennisinstellingen, agrarische sector, bewoners en bedrijfsleven mee aan een aanpak voor het omgaan met bodemdaling. Gemeente Woerden is hier partner in.

[Meer weten? Lees hier verder](#)



Vrijwilligers vinden ottersporen bij Utrechtse Faunatunnel

Vrijwilligers van natuur- en milieuvereniging De Groene Venen hebben onlangs ottersporen aangetroffen bij de Utrechtse faunatunnel onder de Ir. Enschedeweg, de N212, ten zuiden van Wilnis. De otter, een karakteristieke diersoort in dit gebied, is hoogstwaarschijnlijk vanuit Nieuwkoop de provincie Utrecht in gezwommen. De otter vraagt voor zijn leefgebied voldoende rust, ruimte, schoon water, dekking in het landschap en een rijk en gevarieerd voedselaanbod. Gebleken is dat de otter het gebied bij Wilnis komt verkennen. De vrijwilligers van De Groene Venen blijven de komende tijd actief zoeken naar nieuwe sporen van de otter. De provincie heeft de faunatunnel ten zuiden van Wilnis in 2014 aangelegd. [Lees hier verder](#)



IVN Klimaatcursus: de groene verandering

IVN is een cursus rijker! Vanaf 2020 kunnen IVN afdelingen gebruik maken van de nieuwe IVN klimaatcursus. Met deze nieuwe cursus biedt het IVN Cursushuis een cursus aan die klimaatverandering in een breed perspectief plaatst, links legt met natuur(educatie) en tegelijkertijd aanzet tot klimaatactie. De cursus informeert over de huidige stand van zaken rondom klimaatverandering en zoomt in op de link tussen klimaatverandering en menselijk handelen.

[Lees hier meer over de cursus](#)



Van leden en donateurs

Boomschuim, een bijzonder natuurverschijnsel

Het is een zondag aan het eind van september 2018. De hele week is het warm geweest, maar op zaterdag is het weer omgeslagen en heeft het de hele dag geregend. Het is koud met op sommige plaatsen in de nacht vorst aan de grond. Zondag ziet het er naar uit dat het opnieuw de hele dag blijft gieten.

Ik ben in Putten en heb geen zin om weer een dag binnen te blijven, trek mijn regenkleding aan en ga naar het 'Landgoed Schovenhorst'.

Ik weet dat daar achter de brasserie een heel grote walnotenboom staat. Ik hoop dat ik daar de noten kan rapen. De omstandigheden daarvoor zijn goed. Met de regen zullen er niet veel bezoekers zijn of komen. Mijn gedachtegang klopt: ik kan volop verzamelen.

Ik loop nog een eindje door het bos en zie op een paar meter van mij vandaan heel rustig een eekhoortje zitten, die van de beukenootjes aan het eten is. Deze kijkt mij aan met een blik van: wat doe jij hier met deze nattigheid.

Op de terugweg zie ik grote klodders schuim onderaan de stam van een boom; het lijken grote klodders zeepsop.

Thuisgekomen zoek ik op wat dit kan zijn en vind de volgende informatie:

'Het verschijnsel is alleen te zien na nachtvorst in combinatie met een temperatuur boven nul en aanhoudende regen. Hierdoor ontstaan spleten in de boom. Dit zorgt ervoor dat de sappen die uit de bomen lekken, gaan gisten en een (bio)chemische verbinding aangaan met regenwater.'

Bron: wetenschap.infonu.nl

Mijn dag is helemaal geslaagd, in mijn hoofd schijnt de zon.

Tekst en foto: Gerrie Epping



Beleef de natuur!



Een Tuiny Forest in onze voortuin

In de vorige Groene Opkikker kon je lezen over een *Tuiny Forest*. Een *Tuiny Forest* is zes vierkante meter inheems microbos dat je kan aanleggen in je eigen tuin. IVN introduceerde vorig jaar in samenwerking met Sprinkl'r het 'Tuiny Forest': een compleet pakket van biologisch gekweekte inheemse bomen, struiken en kruiden voor in de tuin. Goed voor bijen, vlinders, vogels én voor ons. Met behulp van de handleiding was het heel makkelijk om de voortuin voor te bereiden en alles te planten.

Op 16 november was het dan zover, ons Tuiny Forest konden we planten. De weken daarvoor hadden we elk weekend in de tuin gewerkt. Stenen eruit, muurtjes metselen en voedzame grond erin. De avond voor onze 'plantdag' werden de bomen, struiken en kruiden bezorgd. Het pakket bestond uit vijf bomen, zes struiken en 14 kruiden (zes soorten):

- Winterlinde/*Tilia cordata*
- Hazelaar/*Corylus avellana*
- Lijsterbes/*Sorbus aucuparia*
- Boswilg/*Salix caprea*
- Veldesdoorn/*Acer campestre*
- Gewone vlier/*Sambucus nigra*
- Wilde Kardinaalsmuts/*Euonymus europaeus*
- Sporkehout/*Rhamnus frangula*
- Rode Kornoelje/*Cornus sanguinea*
- Hondсроos/*Rosa canina*
- Sleedoorn/*Prunus spinosa*
- Kruipend zenegroen/*Ajuga reptans* (3x)
- Gele dovenetel/*Lamium galeobdolon* (3x)
- Beemdooievaarsbek/*Geranium pratense* (3x)
- Smeerwortel/*Symphytum officinale* (3x)
- Sint Janskruid/*Hypericum perforatum*
- Wilde akelei/*Aquilegia vulgaris*

Vooraf hadden we een plattegrond gemaakt, dus het planten ging heel makkelijk. Nadat alles in de grond zat, hebben we er een laag stro overheen gelegd. Dit beschermt de bodem en het bodemleven tegen direct zonlicht, droogte en vorst; tevens voorkomt het



onkruidgroei. Dat scheelt ons weer wieden. De stro laag wordt binnen een tot twee jaar omgezet in humus en dat is weer voeding voor de planten.

Nu is het wachten op het voorjaar en de eerste groene blaadjes!

Ben je benieuwd geworden naar het Tuiny Forest? Kijk dan op ivn.nl/tuiny-forest en bestel jouw eigen Tuiny Forest voor dit voorjaar.

Je kunt ook een kijkje komen nemen bij De Linge 15.

Tekst en foto: Vivian van Deel



Vogelkijkgroep

Vogelexcursie Waterzuivering Loenderveense Plas

Met zijn zessen (incl. kersvers lid Antoine van Dijk) sloten wij zaterdag 4 januari 2020 om 08.30 uur aan bij de excursie van IVN de Ronde Venen naar de Waterzuivering Loenderveense Plas. Een mooi begin van het nieuwe vogelkijk-jaar voor onze groep.

Deze waterleidingplas is een bijzonder stuk natuur bij Loenen aan de Vecht en is een afgescheiden deel van de Loenderveense Plas. Dit gebied wordt beheerd door Waternet die hier drinkwater voor de regio Amsterdam en 't Gooi voor zuivert. Een boswachter van Waternet, die zelf ook IVN-natuurgids is, heeft voor deze gelegenheid het hek geopend en na een korte vertelling over de waterzuivering ons rondgeleid langs de mooiste plekjes van dit gebied.

Er waren totaal 29 deelnemers aan deze excursie en we werden in twee groepen verdeeld. In dit afgesloten gebied zijn regelmatig excursies, maar verder komen er weinig mensen. Die rust wordt zeer gewaardeerd door de bijzondere vogels die hier voorkomen. In de broedtijd zijn dat o.a. de Purperreiger en Zwarte stern. Deze vogels zijn nu in Afrika. Hun plaats is bezet door talrijke wintervogels. Naast de gebruikelijke watervogels hebben wij *krooneenden*, *brilduikers*, *een roodhalsfuut*, fraai getekende *nonnetjes* en *baardmannetjes* gezien. In de begroeiing langs het pad over de Ringdijk zagen we vooral veel *pimpelmezen*. In totaal hebben wij 37 soorten vogels waargenomen.

Deze excursie was vooral zeer de moeite waard, omdat je in dit gebied niet zomaar kan komen. De begeleiding vanuit IVN Ronde Venen was ronduit prima!



Nog even de aandacht erbij houden.....

Tekst en foto: Arwin den Boer



2020 jaar van de Wilde Eend

De Wilde Eend is zo gewoon, dat we nauwelijks in de gaten hadden dat het er de laatste decennia langzaam steeds minder werden. Toch is sinds 1990 al ongeveer 30 procent van onze broedpopulatie verdwenen. De winter-aantallen, bestaande uit Nederlandse standvogels en wintergasten van elders, vertonen een vergelijkbare afname. Eerdere analyses laten zien dat er geen sprake is van verhoogde sterfte van de volwassen vogels of een afname van het nestsucces. Over de overleving van de kuikens bleek echter nagenoeg niets bekend te zijn. In 2020 zetten Sovon en Vogelbescherming Nederland deze bekende vogel samen in de schijnwerpers in het Jaar van de Wilde Eend.

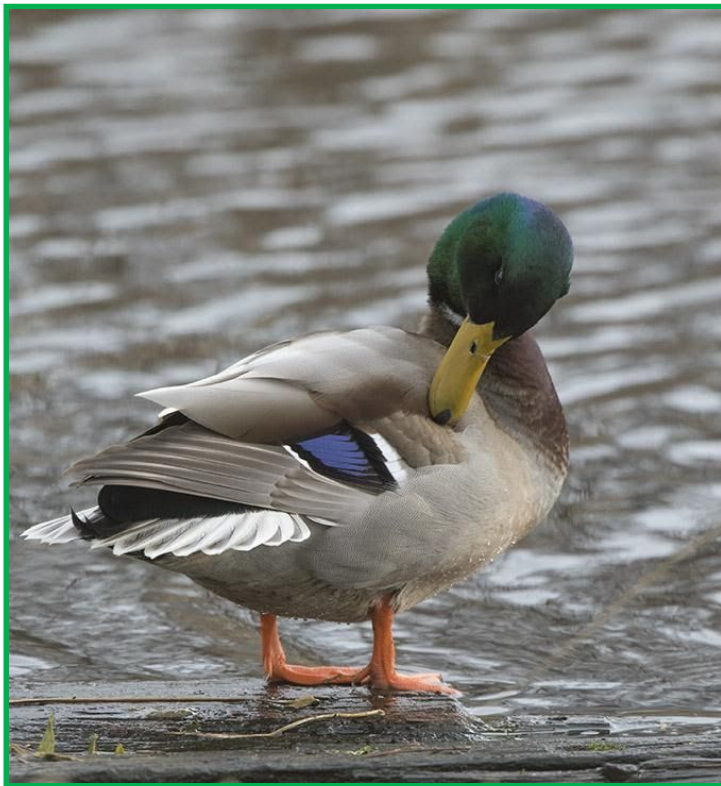
De Wilde Eend is één van de bekendste watervogels. Naar schatting leven er tussen de 200.000 – 300.000 broedparen in ons land. Ondanks dat je Wilde Eenden nog steeds overal kunt tegenkomen, neemt de soort dus al enkele decennia af. De vraag is waarom een soort, die zich zo goed aan kan passen aan mensen en ogenschijnlijk weinig eisen aan zijn omgeving stelt, toch achteruitgaat. De analyse uit 2015 wijst in de richting van een te lage overleving van eendenkuikens. Worden ze steeds vaker opgegeten, is er te weinig voedsel voor ze?

De Wilde Eend is een van de meest verbreide Nederlandse broedvogels. De meerderheid nestelt in de laaggelegen delen van het land, vooral in waterrijke polders en moerassen. Op de hoge gronden is deze eend minder talrijk, maar ontbreekt hij zelden; soms broedt hij op grote afstand van water. Ook in stedelijk gebied is de Wilde Eend een gewone broedvogel. Aantallen en verspreiding leken op landelijk niveau lange tijd nauwelijks verandering te ondergaan. Regionale afnames, zoals door verdroging van duinvalleien, werden gecompenseerd door toenames elders. Sinds ongeveer 1990 nemen de aantallen echter om onduidelijke redenen af.

De aantallen zijn het hoogst in de wintermaanden, wanneer Wilde Eenden zowel in open wateren als boerenland en stedelijk gebied talrijk zijn. De aantallen zijn betrekkelijk ongevoelig voor de nukken van het weer. Strenge vorst of zware sneeuwval leiden bij deze winterharde soort hooguit tot verplaatsingen naar open water of voerplekken, maar niet tot wegtrek over grote afstanden. De landelijk getelde aantallen nemen sinds ongeveer 2000 gaandeweg af. De oorzaak kan liggen in de afname van de eigen broedpopulatie, maar ook met een verschuiving van de winterverspreiding binnen Europa. Door gemiddeld zachtere winters hebben Noord-Europese broedvogels vermoedelijk minder neiging om in Nederland te overwinteren.

Bronvermelding en meer informatie: <https://www.sovon.nl/nl/jaar-van-de-wilde-eend>





Foto's wilde eend: Adri de Groot



NL Doet



De Vogelkijkgroep gaat *zaterdag 14 maart* aan de slag bij de oeverwaluwand bij de Natuurplas Breeveld. Afgelopen november hebben we het riet voor de wand verwijderd, het onkruid op de wand aangepakt en de nestgangen leeggehaald. Nu gaan we de nestgangen weer opvullen met zand.

Kom jij ook helpen bij deze leuke klus? We verzamelen om 10.00 uur op de houten brug op Veldwijk. Meld je aan via NL Doet of bij ondergetekende.



Vogelkijkwand Natuurplas Breeveld.

Tekst en foto: Arwin den Boer



Jeugdnatuurgroepen

Buitenbanjers september 2019

Na de zomervakantie zijn we weer gestart op zaterdag 7 september met de activiteiten. Deze morgen hadden we een watersafari en konden de Buitenbanjers een vriendje, vriendinnetje, broertje of zusje meenemen. Aan deze oproep is goed gehoor gegeven. Eerst werden de nieuwe jassen uitgedeeld, in de vorige Groene Opkikker heeft er al een foto gestaan van de groep met een nieuwe jas. Op verschillende locaties werd er met het schepnet gevist en er werden leuke vangsten gedaan, zoals *waterschorpioen*, *ruggenzwemmer*, *watertor*, *zoetwaterkreeft* en *modderkruipers* en *kleine waterbeestjes*, die bijna niet te zien zijn. Aan het einde van de ochtend hebben we binnen in de Brediussschuur een aantal kleine beestjes onder de digitale microscoop gelegd en konden ze op het scherm van de laptop bewonderd worden.



Buitenbanjers oktober 2019

Zaterdag 5 oktober hebben we met de Buitenbanjers paddenstoelen bekeken op het Landgoed Bredius. Ieder kreeg een paddenstoelenboekje en een spiegeltje. Met het spiegeltje kun je onder de hoed van de paddestoel kijken of het een familielid van de plaatjes- of buisjeszwammen zijn. Het Elzenlaantje, langs het speelveld, is een bijzonder paddenstoelen-laantje. We hebben zeker 15 verschillende soorten gezien. Na de pauze zijn we naar het Stiltegebied gegaan en werden de Buitenbanjers geblinddoekt. Voor dieren in de natuur is zien en horen heel belangrijk. Als je niet goed kan zien, is horen heel belangrijk. In het Stiltegebied werden de Buitenbanjers geblinddoekt. Vasthoudend aan een touw werden ze door een niet geblinddoekte Buitenbanjer door het bos begeleid, dus goed luisteren hoe je moet lopen en waar. Dit vonden ze zo spannend en zeker leuk om het nog eens te doen.



In oktober hebben we weer twee nieuwe Buitenbanjers welkom geheten, t.w. Rogier van der Meer en Jorieke Oosterom.

We wensen ze veel natuurplezier bij de Buitenbanjers.



Buitenbanjers Plus oktober 2019

De derde zaterdag van oktober hebben de Plussers weer enkele beheerwerkzaamheden verricht. Zo zijn de graspaden weer kort gemaaid. Het terrein was al door de aannemer gemaaid. We hebben een handje geholpen om het hooi, dat in de kikkerpoel lag, er uit te halen. In het wilgenvak is rond de struiken het oude kleefkruid verwijderd.



Buitenbanjers november 2019

Zaterdag 2 november hebben we met de Buitenbanjers zelf appelmoes gemaakt. Tijdens het plukken in oktober van de appels in de boomgaarden van het Landgoed Bredius hebben we twee kisten met appels mogen ontvangen voor deze activiteit. Ieder bracht een glazen pot met deksel mee en een dunschiller. In een rap tempo werden de appels geschild. Wij als leiding konden het niet voor werken om de appels door te snijden, te wassen en in de pan te doen. Na het schillen werd er een eigen etiket gemaakt. Aan het einde van de activiteit gingen alle Buitenbanjers met een pot heerlijke appelmoes, met eigen etiket, huiswaarts.



Buitenbanjers Plus november 2019

Zaterdag 16 november hebben we de twee bruggetjes in ons terrein voorzien van gaas om uitglijden te voorkomen. Maar eerst werden beide bruggen goed schoon geveegd met de bezem. Het gaas werd uitgerold en vastgezet met krammen. Ook hebben we gekeken bij de lekke kikkerpoel in het terrein, die op aanvraag van ondergetekende aan Stichting Landgoed Bredius weer wordt hersteld.

Hier kunnen we als Buitenbanjers Plus groep ook een steentje aan bijdragen.



Buitenbanjers december 2019

In december hebben 2019 afgesloten met het zagen van wilgen in ons natuurterreintje in het Landgoed Bredius. In een heerlijk december zonnetje werden langs de waterkanten verschillende wilgen gezaagd. Fanatiek werd er gezaagd en de een naar de andere wilgen tak plonsde in het water. Heerlijk om zo bezig te zijn in de natuur. Met de afgezaagde wilgentakken werd de takkenril voor een deel weer aangevuld. De rest van de takken werd buiten het terrein neergelegd om te worden versnipperd. Maar er gingen ook wilgen takken mee naar huis voor de parkiet, cavia en hamster om lekker op te knabbelen.



In december verwelkomden we Lucas Wagenaar als nieuwe Buitenbanjer.



Buitenbanjers Plus december 2019

Op de derde zaterdag van december hebben we handzaag-werk verricht in het Stillegebied van het Landgoed Bredius. Langs de waterkant en aan beide zijden van de Eikenlaan zijn de te hoge veldiepen en elzen kort gezet. Door het kort houden en terugzetten van deze te hoge bomen, behouden we het karakter van een Eikenlaan met een lage onderbegroeiing. De takken zijn verwerkt in de bestaande takkenrillen.



Foto's en tekst: André van Kleinwee

Advertentie



Tuinderij De Groenteboer

biologische groenten, fruit & bloemen, vers van het land

Welkom!

Elke zaterdag verkopen wij onze groenten ook op de streekmarkt, 9 – 17 uur, Woerden

www.tuinderijdegroenteboer.nl



Column

Een nieuwe toekomst



Ik heb vorig jaar 5 maanden als schooltuintjuf mogen fungeren. Ik had weer eens een gebruikte huid sinds jaren door het vele buitenwerken. Onder mijn nagels zat altijd modder en op mijn knieën zaten eeltplekken. Na de zomer lag er in de achterbak van mijn auto standaard laarzen en een regenpak. Al snel kwamen daar een droge broek en sokken bij te liggen.

Blijkbaar straalde ik geluk uit, want mensen in mijn omgeving vonden mij er gelukkig uit zien. Nou, daar hadden ze echt wel gelijk in, want het was een heerlijke tijd. Ik kon de hele dag in de tuin werken en tegelijk met kinderen bezig zijn en dan ook nog eens die kinderen wat leren over moestuinieren. Het was de perfecte combinatie! De kinderen genoten van mijn enthousiasme en ik van die van hen. Ze zaaiden hun zaadjes met uiterste zorg en plukten na de zomer vol trots hun eigen oogst. De courgettes moesten vaak lang blijven hangen, zo lang dat ze eigenlijk niet in hun tas konden en ze hulpouders moesten bellen om ze op te komen halen.

Ik kreeg dan ook op mijn kop van de kinderen als ik een te kleine (lees een normaal formaat) courgette plukte van hun plant. Dat kon echt niet!

Jammer genoeg was de herfst in aantocht en hielden mijn werkzaamheden daar op. Daarom ben ik nu 2 extra dagen thuis en ben ik ben werkloos, maar niet helemaal. Ik zit op dit moment in mijn laatste jaar Onderwijsondersteuner Groene Sector. Ik volg deze opleiding op Aeres Hogeschool in Wageningen. 1,5 jaar geleden heb ik de drempel overwonnen om weer naar school te gaan en mij bij te laten scholen. En dat werpt zijn vruchten af. Alles wat ik leer op mijn stage als docent dierverzorging en biologie kon ik toepassen in mijn schooltuin tijd. In februari mag ik stage lopen bij Natuurkwartier in Nieuwegein om Natuur- en Milieueducatie onder de knie te krijgen.

De opleiding heeft deuren geopend en mijn netwerk vergroot. Ik ben van mijn vaste contract afgestapt en ging het avontuur aan om eindelijk mijn passie te gaan volgen: Natuureducatie. Maar ik ben er nog niet helemaal, want ik ben nog steeds bezig met solliciteren en ik blijf zoeken tot ik mijn baan heb gevonden!!

Tekst en foto: Romy Langelaar



Natuurwinkel Woerden



**VOOR AL JE
BIOLOGISCHE
BOODSCHAPPEN!**



*een ruim assortiment
heerlijke kazen en
vers brood, dagelijks
verse groente en fruit*



WWW.NATUURWINKELWOERDEN.NL

NATUURWINKEL WOERDEN
Nieuwstraat 3-5
3441 EA Woerden
Tel. 0348 - 418 882

ma	gesloten
di t/m do	09.00-18.00 uur
vrij	08.30-20.00 uur
za	08.30- 17.00 uur

**NATUUR
WINKEL**

je bent wat je eet



Werkgroep Landschapsbeheer

Knotters

Als 'knotters', officieel werkgroep Landschapsbeheer van IVN Woerden, zijn wij van november t/m maart elke tweede zaterdag van de maand actief. Op de 2e zaterdag van januari waren wij te gast bij ons IVN lid Jaap van der Klink. Hij is lid van Kynologen Club Woerden. Hun clubterrein aan de Waardsedijk is omringd door knotwilgen. Januari 2017 waren wij hier voor het laatst. Er stond inmiddels weer flink wat hout op. Eens in de drie jaar wilgen knotten is is een prima frequentie. Daardoor is het hout van een dikte wat nog goed met de hand te zagen is. Maar vergis je niet, want het kan gaan om takken van ca. 15 cm doorsnee. Als de beugelzaag maar scherp genoeg is, mag dit geen probleem zijn. Met je ladder klim je in de knot en zaagt alles om je heen af op één meter hoogte tegen het inscheuren. Co Verhoef komt daarna met de motorkettingzaag achter je aan om de stompen af te zagen en daarmee de knot netjes kaal af te werken. Zoals altijd is de verzorging goed geregeld bij KC Woerden, zeker voor de inwendige mens. Ook waren er diverse leden van KC Woerden die enthousiast hielpen met het wegslepen van de takken. Dankzij de vele handen en het mooie weer waren er om 14:00 uur 58 knotwilgen keurig kaal en was alles weer opgeruimd. Jaap: nogmaals dank voor de gastvrije ontvangst!





Tekst en foto's: Erwin Meijer

Om te onthouden

Handige websites

www.ivn.nl

www.ivn.nl/woerden

www.groen-natuurlijk.nl

www.slimwoner.nl

www.inbredius.nl

www.birdfocus.nl

www.hugokotestein.nl

www.sovon.nl

www.ravon.nl

www.eis-nederland.nl

www.nmu.nl

www.vogelbescherming.nl

www.dekievitharmelen.nl

www.odin.nl

www.mycologen.nl

www.vogeldagboek.nl

www.padden.nu

www.bewustbiologisch.nl

www.telmee.nl

www.veldwerkwinkel.nl

www.vogelgeluid.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.vlinderhof.com

www.zaadgoed.nl

www.landgoedbredius.nl

www.naturetoday.com



Landgoed Bredius

Nieuwe walnotenboom voor het landgoed

Op de moestuin zijn vorig jaar twee walnootbomen geplant. Deze bomen waren een gift van het IVN Woerden aan het Landgoed Bredius. Omdat André van Kleinwee Landgoed Bredius een warm hart toedraagt, schonk hij het landgoed zelf ook een derde walnotenboom. Op 30 december heeft André, samen met Kars Wilms de boom geplant bij de moestuin, naast de twee notenbomen die daar onlangs waren geplant. Het rijtje is nu compleet.

André is als lid van de werkgroep Groenbeheer van het landgoed actief bij de organisatie en de uitvoering van het groenbeheer. De walnotenboom is een persoonlijk cadeau van André aan het landgoed.



Aanleg natuurspeelplek in voorbereiding

In december 2018 zijn de eerste plannen voor een natuurspeelplek op het landgoed gepresenteerd. Na overleg heeft Sigrun Lobst het ontwerp aangepast: niet het hele speelveld wordt voor natuurspelen ingericht, maar ongeveer de helft. Naast de natuurspeelplek blijft zo nog een ruime speelweide over voor sporten, spelen en picknicken. De ingrediënten voor de natuurspeelplek uit het oorspronkelijke plan zijn ook nu weer te vinden in het ontwerp: het spelen in en om het water, de ruige bosjes, het uitgemaaide natuurpad aan de zuidkant en een aantrekkelijke speelplek, die ook voor kinderen met een handicap toegankelijk is.

Sigrun is erin geslaagd om de wensen van de kinderen, die in oktober 2018 met maquettes hun droomspeelplaats ontwierpen overeind te houden: er komt veel water en groen, er komen bomen om op te klauteren, bruggetjes, stapstenen door het water, tunneltjes, zitgelegenheid. Ook kan je er hutten bouwen. De projectgroep hoopt, dat de komende zomer op de nieuwe natuurspeelweide kan worden gespeeld.



Al zijn van deze soort de aantallen gestegen, de droogte van 2018 gaf ook deze unieke moerasvlinder, die alleen bij ons voorkomt, een flinke dreun. Natuurlijk zijn er ook soorten die het goed doen. Er is zelfs een aantal nieuwkomers, zoals kaasjeskruidkoppje en staartblauwtje. Die zijn er eigenlijk alleen gekomen, omdat het steeds warmer wordt door klimaatverandering. Tot twintig jaar geleden moest je voor het zien van deze soorten naar Frankrijk. Dat zoveel soorten het zo slecht doen, komt niet door één simpele oorzaak; bij veel soorten is het ook een optelsom van negatieve effecten. De belangrijkste effecten zijn stikstofdepositie, waardoor de vegetatie dichter wordt en waardplanten verdwijnen en een mindere kwaliteit krijgen.

Daarnaast is verdroging van natuurgebieden door ontwatering in de omgeving ook een oorzaak. Ook klimaatverandering speelt een rol: vooral weersextremen, zoals droogte, zijn funest voor veel van de soorten die in lage dichtheden voorkomen op vaak kleine leefgebieden. Ook eist het feit dat er steeds minder bloemen zijn zijn tol, juist in de zomer als de meeste vlinders vliegen. Goed beheer van bermen en groenstroken zou voor dat laatste al een verbetering zijn. Er ligt een belangrijke uitdaging om in de jaren '20 te komen tot behoud en herstel van de vlinderstand. Dat kan alleen als er goed wordt samengewerkt tussen veel verschillende partijen. Bij het Deltaplan Biodiversiteitsherstel is hier al een start mee gemaakt, maar tot concrete resultaten heeft dat nog niet geleid. Dat zal de komende jaren wel het geval moeten zijn, als we de teruggang van de vlinders willen stoppen en deze willen ombuigen naar toename.

Tekst: Chris van Swaay & Kars Veling, [De Vlinderstichting](#)

Foto's: Kars Veling

Grafiek: meetnet vlinders, [NEM](#)



De citroenvlinder ging in de jaren 10 sterk vooruit (Bron: Kars Veling)

Bron: Nature Today



Eikengallen

Boomsoorten waarop veel verschillende galvormers voorkomen, zijn zomer- en wintereik. Je kunt de galappeltjes vinden als de bladeren nog aan de boom zitten, maar ook aan het blad op de grond.



In het begin zijn ze helder geel en rood (als een blozende appel), maar als ze ouder worden, krijgen ze dezelfde kleur als het dorre blad. Als je de verse gallen – waar vroeger ook wel inkt van werd gemaakt – doorsnijdt, zie je vaak het larfje zitten. Het omliggend weefsel gebruikt hij als voedselvoorraad.

Het mooie, geel, groen of roodachtig bolletje groeit aan de onderkant van een blad en wordt zo'n twee centimeter groot. De boom wordt gedwongen om gallen te maken. De boosdoener is een klein donker wespje, de galvesp. Het vrouwtje legt in mei of juni een eitje op een eikenblad en laat ook wat chemische groeistoffen achter. Door die stoffen gaat de boom op die plek veel sponsachtige cellen aanmaken.



Het larfje dat uit het ei is gekropen, zit er middenin en leeft lekker beschermd alleen in het zachte bolletje. In de herfst vallen de galappels op de grond. Ze liggen tussen de bladeren. Het larfje verpopt zich dan tot een galvesp, die zich in december of januari naar buiten knaagt. Je kunt het zien als de wesp uit de galappel is: dan zit er een mooi rond knaaggaatje in.

Pimpelmees

Wie kent hem niet, die kleine levendige watervlugge acrobaat...

De pimpelmees is de enige kleine Europese vogel met een geel-blauw verenkleed.

Hij is ca. 11 centimeter en te herkennen aan zijn blauwe petje, witte wangen, wit voorhoofd, en helder blauwe vleugels. Zijn rugje is mosgroen en het gele buikje heeft een korte, smalle, grijs zwarte middenstreep. Door de zwarte oogstreep is het net alsof hij een maskertje draagt. De zang is lieflijk en helder. De triller aan het eind van het liedje lijkt op het rinkelen van een zilveren tafelbelletje.

Hij wordt in het Fries Blaumieske genoemd, je kunt natuurlijk wel raden waarom. Het pimpeltje heeft nog een aantal volksnamen en die hebben vaak iets met de kleur van z'n petje te maken. Enkele van die volksnamen zijn: Pim, pimpel, blauwmeesje, kleine keesmees, blauwe mees, kleine bieteut, hemelmees, blaumûtske en blaukopke.





Pimpelmezen zijn van oorsprong bosvogels. In herfst en winter zijn ze volop te vinden in onze tuinen. Hun lievelingskostje bestaat uit kleine insecten, poppen, insecteneieren en spinnen, die in bomen en struiken worden gevangen. In de herfst en winter smullen ze ook van zaden, vruchten en noten. Omdat ze zo klein en licht zijn, hangen ze probleemloos ondersteboven aan een pindaketting of vetbol. Pimpelmezen kunnen ultraviolet licht waarnemen. De blauwe kruinveertjes van pimpelmannetjes reflecteren veel UV licht. Hoe hoger de reflectie, hoe aantrekkelijker de pimpelman wordt voor de vrouwtjes pimpelmees.

Pimpelmezen zijn intelligente vogels. Ze leren snel van elkaar. De senioren onder ons herinneren zich misschien nog wel het stuk prikken van melkdoppen in de tijd dat de flessen melk door de melkboer nog bij de voordeur werd neergezet.



Organisatie

Bestuur

Voorzitter	André van Kleinwee		andrevankleinwee@ziggo.nl
Secretaris/contact- persoon	Wout Nagel Vaartuigenlaan 64 3448 WP Woerden	06-22926472	ivnsecretariaat.woerden@gmail.com
Penningmeester	Henk Veldhuijzen		hr@veldhuijzen.net
Bestuurslid	Gerrie Epping		gerrie.epping@vanmuijen.nl
Bestuurslid	Vacant		

Coördinatoren van de Werkgroepen:

Cursussen en lezingen	Vacant		
Educatieve Tuin	Cock Le Grand	0348-402753	c.le.grand@hotmail.com
Excursies voor leden en donateurs	Vacant		
Gidsenwerkgroep	Vacant		
Jeugdnatuurgroep	André van Kleinwee	0348-422962	andrevankleinwee@ziggo.nl
Landschapsbeheer	Erwin Meijer	0348-432530	erwin.meijer@ziggo.nl
NME Scholenwerkgroep	Joke Vesseur	0348-415853	joke.vesseur@planet.nl
Plantenwerkgroep	Joke Vesseur	0348-415853	joke.vesseur@planet.nl
Publiciteit	Ben Vermeij	0348-415309	b.vermeij@ziggo.nl
Redactie	Joke van Aarst	0348-415788	javolkers66@gmail.com
Vertrouwenspersoon	Astrid Zaal		ivn.vertrouwenspersoon.woerden@gmail.com
Vogelkijkgroep	Arwin den Boer	0348-445152	aa.den.boer@hetnet.nl
Websitebeheer/Facebook	Vivian van Deel	06-42060712	vivian_boers@hotmail.com
Zondag- en woensdag- middag-openstellingen InBredius 13 uur tot 16 uur	Lisa van Hemert		lisavanhemert@hotmail.com

Leden/Donateurs:

Contributie 2020 per kalenderjaar	als lid, €22,00 als donateur, €18,00 als jeugdlid, €12,50	Banknummer IVN Woerden: NL 87 TRIO 039.04.67.413	
Opzeggen	twee maanden voor het einde van het kalenderjaar, schriftelijk bij het secretariaat.		

